

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Biogospodarstvo – doprinos ostvarenju klimatskih i energetske ciljeva EU-a i UN-ovih ciljeva održivog razvoja”

(razmatračko mišljenje)

(2018/C 440/07)

Izjaviteljica: **Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Suizjavitelj: **Andreas THURNER**

Zahtjev za savjetovanje:	austrijsko predsjedništvo Vijeća, 12.2.2018.
Pravni temelj:	članak 302. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (razmatračko mišljenje)
Odluka Plenarne skupštine:	13.3.2018.
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i zaštitu okoliša
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	5.9.2018.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	19.9.2018.
Plenarno zasjedanje br.:	537
Rezultat glasovanja (za/protiv/suzdržani):	180/1/4

1. Zaključci i preporuke

1.1. EGSO smatra da je smisao biogospodarstva stvaranje dodane vrijednosti za društvo proizvodnjom, preradom i uporabom bioloških prirodnih resursa. Prelaskom na ugljičnu neutralnost i kružnost sve će se više poticati biogospodarstvo jer održivo biogospodarstvo ima potencijal za istodobno ostvarivanje gospodarskih, socijalnih i klimatskih koristi.

1.2. EGSO ističe da biogospodarstvo pridonosi ublažavanju klimatskih promjena na nekoliko načina: sekvencijom CO₂ iz atmosfere i njegovim pohranjivanjem u biomasu, skladištenjem ugljika u proizvode biološkog podrijetla te zamjenom sirovina i proizvoda fosilnog podrijetla sirovinama i proizvodima biološkog podrijetla.

1.3. Odbor također ističe da biogospodarstvo doprinosi postizanju klimatskih i energetske ciljeva EU-a zamjenom fosilnih goriva bioenergijom u proizvodnji električne energije, grijanju i hlađenju te prometu. Ujedno pridonosi energetske učinkovitosti i sigurnosti opskrbe energijom.

1.4. EGSO je uvjeren da biogospodarstvo ima ključnu ulogu u ostvarivanju općih gospodarskih, okolišnih i društvenih ciljeva iz Programa UN-a do 2030. (ciljeva održivog razvoja). Uloga biogospodarstva usko je povezana s ciljevima koji se odnose na industriju i poljoprivredu te otvaranje radnih mjesta u tim sektorima.

1.5. EGSO poziva na prilagodbu strategije EU-a za biogospodarstvo kako bi se europskom biogospodarstvu osigurali najpovoljniji uvjeti za stvaranje konkurentne prednosti EU-a, u skladu s gospodarskom, okolišnom i društvenom održivošću.

1.6. EGSO naglašava da tvorcima politika moraju promicati održivu proizvodnju i mobilizaciju biomase u EU-u te osigurati stabilan, pouzdan i dosljedan okvir za ulaganja u biogospodarstvo duž cijelog lanca vrijednosti. Osim toga, tvorcima politika trebali bi putem javne nabave povećati potražnju za proizvodima biološkog podrijetla te uvesti dosljedan okvir za tehnička i sigurnosna pravila te pravila o državnim potporama kako bi zajamčili jednake uvjete za proizvode biološkog podrijetla.

1.7. EGSO smatra da su istraživanje i inovacije ključni za razvoj biogospodarstva prilagođenog budućnosti. Stoga je i dalje potrebno ulagati napore u inovacije koji se promiču u okviru strategije za biogospodarstvo, uključujući Zajedničko poduzeće za bioindustriju (BBI JU).

1.8. Odbor naglašava da je uloga obrazovanja, savjetodavnih usluga, prijenosa znanja i osposobljavanja ključna za to da radnici i poduzetnici raspolažu potrebnim informacijama i vještinama. Građani bi trebali biti dobro informirani o biogospodarstvu i postati svjesni svoje odgovornosti kako bi mogli biti aktivni potrošači i donositi odluke o održivoj potrošnji.

1.9. EGSO naglašava da odgovarajuća infrastruktura, koja je preduvjet za biogospodarstvo, iziskuje adekvatna financijska sredstva. Potrebni su učinkoviti prijevozni sustavi koji bi omogućili pristup sirovinama i distribuciju proizvoda na tržištima.

1.10. EGSO preporučuje da EU uloži napore u uspostavu globalnog sustava određivanja cijena emisija ugljika, jer bi to bio neutralan i djelotvoran način promicanja biogospodarstva i usuglašavanja svih sudionika na tržištu oko ublažavanja klimatskih promjena.

1.11. EGSO je uvjeren da je sudjelovanje civilnog društva u inicijativama i postupcima donošenja odluka u području biogospodarstva od presudne važnosti. Odbor naglašava da je ključno osigurati da se prelazak na niskougljično gospodarstvo odvija na pravedan način.

1.12. EGSO ističe da se uspjeh u području održivog biogospodarstva može ostvariti samo usvajanjem međusektorskog pristupa. Stoga je potrebna dosljednost i usklađenost među različitim politikama i ciljevima EU-a. Također je važno osigurati dosljednost mjera na razini država članica.

2. Kontekst

2.1. Austrijsko predsjedništvo Vijeća zatražilo je od EGSO-a da sastavi razmatračko mišljenje o ulozi biogospodarstva u postizanju klimatskih i energetske ciljeve EU-a te UN-ovih ciljeva održivog razvoja. U međuvremenu EGSO priprema samoinicijativno mišljenje o novim prilikama za europsko gospodarstvo koje proizlaze iz održivog i uključivog biogospodarstva (CCMI/160).

2.2. Europska komisija istodobno ažurira strategiju EU-a za biogospodarstvo iz 2012. godine. EGSO prati taj proces i pozdravlja napore Komisije. Komisija je biogospodarstvo definirala kao „proizvodnju obnovljivih bioloških resursa i pretvaranje tih resursa i tokova otpada u proizvode s dodanom vrijednošću, kao što su hrana, hrana za životinje, proizvodi biološkog podrijetla te bioenergija”.

2.3. Općenito govoreći, biogospodarstvo podrazumijeva zamjenu fosilnih goriva i fosilnih sirovina energijom i sirovinama biološkog podrijetla. Biogospodarstvo podrazumijeva gospodarske aktivnosti koje se temelje na proizvodnji, vađenju, pretvorbi i upotrebi bioloških prirodnih resursa. I tokovi otpada, nusproizvodi i ostaci mogu predstavljati jedan od glavnih izvora sirovina.

2.4. Poljoprivreda i šumarstvo, zajedno s ribarstvom, imat će ključnu ulogu u proizvodnji biomase za daljnje korištenje. Niz različitih industrija, kao što su šumarska, prehrambena, kemijska, energetska, tekstilna i građevinska, pretvaraju biomasu, uključujući sekundarne sirovine, u potrošačku robu ili međuproizvode namijenjene drugim poduzećima. Biogospodarstvo se uglavnom temelji na opsežnim lancima vrijednosti, uključujući promet, trgovinu i druge usluge povezane s prethodno navedenim aktivnostima. Osim toga, usluge ekosustava dio su biogospodarstva.

2.5. EU predano radi na tome da do 2030. smanji svoje emisije stakleničkih plinova za barem 40 % u odnosu na razine iz 1990. ⁽¹⁾, pri čemu postoje različiti ciljevi i pravila za sektore trgovine emisijama i druge sektore. Nadalje, korištenje zemljišta, prenamjena korištenja zemljišta i šumarstvo, tzv. sektor LULUCF, obuhvaćeni su okvirom za 2030. godinu, uz uvjet da taj sektor ne proizvodi neto emisije, nego da pridonosi ostvarenju cilja dugoročnog poboljšanja ponora ugljika. To odgovara zahtjevima iz članka 4. stavka 1. Pariškog sporazuma, u kojemu se poziva na „ravnotežu između antropogenih emisija po izvorima i uklanjanja stakleničkih plinova s pomoću ponora u drugoj polovini ovog stoljeća” ⁽²⁾.

2.6. U skladu s energetske ciljevima EU-a za 2030. godinu, energetska učinkovitost trebalo bi povećati za 32,5 % u odnosu na predviđanja, a udio obnovljive energije u ukupnoj kombinaciji izvora energije trebao bi iznositi 32 %, pri čemu su ti ciljevi izraženi kao zajednički ciljevi EU-a, a ne ciljevi državi članica ⁽³⁾.

2.7. UN-ovih 17 ciljeva održivog razvoja obuhvaća različite aspekte gospodarskih, socijalnih i ekoloških izazova na globalnoj razini. Iako se nijedan cilj održivog razvoja ne odnosi izričito na biogospodarstvo, ono je svejedno povezano s nekoliko njih.

3. Doprinos biogospodarstva klimatskim i energetske ciljevima EU-a

3.1. Prelazak na ugljičnu neutralnost izniman je izazov za koji je potrebno znatno smanjenje emisija i skladištenje veće količine ugljika. Pritom je ključan element održiva upotreba prirodnih resursa biološkog podrijetla.

3.2. Biogospodarstvo pridonosi ublažavanju klimatskih promjena s pomoću nekoliko mehanizama: sekvencijom CO₂ iz atmosfere i njegovim pohranjivanjem u biomasu putem fotosinteze, skladištenjem ugljika u proizvode biološkog podrijetla te zamjenom sirovina i proizvoda fosilnog podrijetla proizvodima biološkog podrijetla.

3.2.1. Za djelotvornu apsorpciju CO₂ potreban je održiv rast biomase. Aktivno i održivo gospodarenje šumama i uporaba drva ključni su elementi za postizanje klimatskih ciljeva (kako je već navedeno u dokumentima NAT/655 ⁽⁴⁾ o posljedicama klimatske i energetske politike i NAT/696 ⁽⁵⁾ o raspodjeli tereta i sektoru LULUCF). Jedan m³ drva apsorbira približno 1000 kg CO₂. S obzirom na to da samo rastuća biomasa ima kapacitet za apsorpciju CO₂, od ključne je važnosti ne ograničavati upotrebu šuma, pod uvjetom da stopa sječe šuma nije veća od stope ponovne sadnje i rasta te da se poštuju prakse održivog gospodarenja šumama.

3.2.2. Postoji nekoliko vrsta proizvoda biološkog podrijetla, a razvijaju se i novi proizvodi. Takvi proizvodi mogu skladištiti ugljik, čime ga uklanjaju iz atmosfere. Trajni proizvodi od drveta, kao što su zgrade i visokokvalitetan namještaj, najdjelotvorniji su način skladištenja ugljika. Ni proizvodi biološkog podrijetla s kraćim životnim vijekom neće otpustiti svoj sadržaj ugljika pod uvjetom da ih se reciklira. Nadalje, proizvodi biološkog podrijetla na kraju svojeg životnog vijeka mogu se upotrebljavati kao bioenergija te time zamijeniti fosilne izvore energije.

3.3. I bioenergija pridonosi postizanju cilja energetske učinkovitosti EU-a. Dobre primjere za to predstavljaju centralizirano grijanje u zajednicama i održiva industrijska kombinirana proizvodnja toplinske i električne energije (kogeneracija). S obzirom na to da zgrade troše znatne količine energije, od velike su važnosti energetska učinkovitost zgrada i korišteni izvor energije.

3.4. Promet ima odlučujuću ulogu u postizanju klimatskih ciljeva. Stoga su potrebne sve vrste mjera kojima se pridonosi smanjenju emisija stakleničkih plinova, s obzirom na različite potrebe i značajke različitih načina prijevoza (kao što je navedeno u nekoliko mišljenja EGSO-a, npr. u mišljenju TEN/609 ⁽⁶⁾ o dekarbonizaciji prometa).

⁽¹⁾ Vidjeti Okvir klimatske i energetske politike do 2030., dostupan na adresi https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030_hr.

⁽²⁾ Vidjeti članak 4. stavak 1. Pariškog sporazuma, dostupnog na adresi https://unfccc.int/sites/default/files/paris_agreement_english.pdf.

⁽³⁾ Vidjeti izjavu Europske komisije od 19. lipnja 2018., dostupnu na adresi http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-18-3997_en.htm.

⁽⁴⁾ Vidjeti mišljenje NAT/655 „Posljedice klimatske i energetske politike na poljoprivredni sektor i šumarstvo” (SL C 291, 4.9.2015., str. 1.).

⁽⁵⁾ Vidjeti mišljenje NAT/696 „Raspodjela tereta do 2030. te korištenje zemljišta, prenamjena korištenja zemljišta i šumarstvo (LULUCF)” (SL C 75, 10.3.2017., str. 103.).

⁽⁶⁾ Vidjeti mišljenje TEN/609 „Dekarbonizacija prometa” (SL C 173, 31.5.2017., str. 55.).

3.4.1. Čini se da je u porastu elektrifikacija prometa. Da bi imala pozitivan učinak na klimu, električna energija mora se proizvoditi uporabom energenata s niskim emisijama stakleničkih plinova, uključujući održive energente biološkog podrijetla.

3.4.2. Održiva biogoriva u prometu djelomično su zamijenila fosilna goriva. Unatoč sve većoj elektrifikaciji osobnih automobila, zrakoplovstvo i brodski promet te teški cestovni promet i teška mehanizacija i dalje su uvelike ovisni o gorivima. U tom su pogledu posebice obećavajuća napredna biogoriva.

3.5. Osim klimatskih koristi, upotrebom bioenergije pridonosi se dostupnosti energije i sigurnosti opskrbe energijom. Bioenergija će stoga, ako se njome bude dobro gospodarilo, imati znatnu ulogu u postizanju osnovnih ciljeva utvrđenih europskom energetsom politikom.

4. Doprinos biogospodarstva ciljevima održivog razvoja

4.1. Ciljevi održivog razvoja iziskuju procjenu uloge biogospodarstva, ne samo iz perspektive klime i energije nego iz opće gospodarske, socijalne i okolišne perspektive, pri čemu se ne smije zanemariti ni dugotrajna globalna perspektiva. S obzirom na široke buduće izgled biogospodarstva, ono je povezano s gotovo svih 17 ciljeva održivog razvoja. Međutim, biogospodarstvo posebice pridonosi ostvarenju ciljeva održivog razvoja br. 1, 2, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14 i 15.

4.2. Biogospodarstvo ima potencijal za ostvarenje gospodarskog rasta i otvaranje radnih mjesta, ne samo u urbanim područjima nego i u ruralnim regijama. Stoga ima znatnu ulogu u postizanju 1. cilja održivog razvoja (iskorjenjivanje siromaštva).

4.3. U okviru 2. cilja održivog razvoja poziva se na iskorjenjivanje gladi. Biomasa je ograničen resurs i postoje poveznice između proizvodnje hrane, hrane za životinje i vlakana. Potreban je odgovoran pristup održivom biogospodarstvu uz pomoć kojeg bi se mogla omogućiti dostatna proizvodnja u razne svrhe – pri čemu je dostupnost hrane prioritetna – i osigurati zdravi ekosustavi. Načela učinkovitosti i kružnosti resursa, kao i prelazak na prehranu bogatiju povrćem, načini su za postizanje tih ciljeva.

4.4. Održivo biogospodarstvo doprinosi cilju održivog razvoja br. 6 (čista voda i sanitarni uvjeti), primjerice održavanjem zdravih šumskih ekosustava koji su preduvjet za čistu vodu.

4.5. Cilj održivog razvoja br. 7 (cjenovno pristupačna i čista energija) u srži je biogospodarstva. Korištenjem nusproizvoda i tokova otpada osigurava se čista energija i smanjuje ovisnost o fosilnim energetske resursima.

4.6. Ukupno gledajući, biogospodarstvo ima ključnu ulogu u poboljšanju gospodarskih i socijalnih ciljeva. Ima važnu ulogu u postizanju 8. cilja održivog razvoja (dostojanstven rad i gospodarski rast). Nadalje, biogospodarstvo EU-a može pridonijeti znatnom smanjenju ovisnosti o uvozu robe fosilnog podrijetla, istodobno potičući domaću dodanu vrijednost i pružajući potporu lokalnim lancima vrijednosti.

4.7. U 9. cilju održivog razvoja poziva se na znatan porast udjela industrije u zapošljavanju i BDP-u, kao i na nadogradnju industrija kako bi postale održive, uz učinkovitiju upotrebu resursa i bolje usvajanje tehnologija i industrijskih postupaka koji su čisti i prihvatljivi za okoliš. Biogospodarstvo je usko povezano sa svim tim ciljevima, a održivom upotrebom biomase može se poboljšati vodeći položaj EU-a u industriji. Ujedno ima velik potencijal za poticanje rasta MSP-ova i njihove integracije u lance vrijednosti.

4.8. Biogospodarstvo može imati važnu ulogu u postizanju 11. cilja održivog razvoja (održivi gradovi i održive zajednice). Koncept klimatski pametnih gradova⁽⁷⁾ i dobrih životnih uvjeta u gradskim područjima usko je povezan s rješenjima koja proizlaze iz biogospodarstva (na primjer, s drvenom gradnjom, prometom s niskom razinom emisija i centraliziranim grijanjem).

4.9. Biogospodarstvo može pridonijeti 12. cilju održivog razvoja (odgovorna potrošnja i proizvodnja). Zbog optimizacije upotrebe sirovina, primjene ekodizajna i proizvodnje trajnih proizvoda koji se mogu reciklirati biogospodarstvo ima značajnu ulogu u prelasku na kružno gospodarstvo. Međutim, podizanje razine osviještenosti potrošača smatra se važnim preduvjetom za informirane i odgovorne obrasce potrošnje, kao i za poticanje održive proizvodnje.

(7) <http://www.climatesmartcities.org/>

4.10. Biogospodarstvo može znatno pridonijeti ublažavanju globalnih klimatskih promjena, u skladu s 13. ciljem održivog rasta (zaštita klime), kao što je već navedeno u 3. poglavlju. Osim aktivnostima na domaćem planu, EU može postići izvanredan globalni učinak i izvozom proizvoda biološkog podrijetla, klimatskih rješenja i stručnosti.

4.11. Naposljetku, biogospodarstvo utječe na 14. cilj održivog razvoja (očuvanje vodenog svijeta) i 15. cilj (očuvanje života na zemlji). Stoga odgovorno, učinkovito i održivo korištenje prirodnih resursa mora biti u srži biogospodarstva.

5. Preuvjeti za razvoj biogospodarstva

5.1. Iako biogospodarstvo na mnogo načina pridonosi postizanju i klimatskih i energetske ciljeva te ciljeva održivog razvoja, potrebni su povoljni uvjeti da bi se to ostvarilo. S jedne strane, ciljevima održivog razvoja pruža se potpora i poboljšavaju uvjeti potrebni za razvoj biogospodarstva, a, s druge strane, određenim ciljevima održivog razvoja propisani su zahtjevi koje biogospodarstvo mora ispuniti.

5.2. Strategija EU-a za biogospodarstvo mora se prilagoditi novim tržištima kako bi se, u skladu s gospodarskom okolišnom i društvenom održivošću, ostvarili uvjeti najpovoljniji za europsko biogospodarstvo koje brzo raste i širi se.

5.3. Prije svega, tvorci politika moraju promicati održivu proizvodnju i mobilizaciju biomase u EU-u, a regionalna razvojna politika EU-a trebala bi pružiti dovoljnu potporu za razvoj ruralnih poduzeća. Tvorci politika također moraju osigurati stabilan, pouzdan i dosljedan okvir za ulaganja u biogospodarstvo duž cijelog vrijednosnog lanca.

5.4. Tvorci politika trebali bi uvesti dosljedan okvir za tehnička i sigurnosna pravila te pravila o državnim potporama kako bi zajamčili jednake uvjete za proizvode biološkog podrijetla. Javni sektor također ima važnu ulogu u potražnji za proizvodima biološkog podrijetla putem javne nabave. Inicijative kao što je „Europski tjedan biogospodarstva” mogle bi pomoći u poticanju tržišnog plasmana i ostvarivanju povoljnog međudjelovanja različitih projekata.

5.5. Istraživanje i inovacije ključni su za razvoj biogospodarstva prilagođenog budućnosti, koje bi EU-u moglo osigurati konkurentsku prednost. O tome je potrebno voditi računa u svjetlu neizmjernog potencijala novih vrsta proizvoda biološkog podrijetla, od tradicionalnih prehrambenih proizvoda i proizvoda od vlakana do novih vrsta građevinskih i ambalažnih materijala, tekstila te kemikalija i plastike biološkog podrijetla. Isto vrijedi i za potencijal uzgoja bilja i različitih tvari kao sirovina za proizvode biološkog podrijetla (npr. lignoceluloza, biljno ulje, škrob, šećer, proteini).

5.6. Potrebno je i dalje ulagati napore u inovacije koji se promiču u okviru strategije za biogospodarstvo, uključujući Zajedničko poduzeće za bioindustriju⁽⁸⁾. Centar znanja u području biogospodarstva⁽⁹⁾ također bi trebao imati važnu ulogu u promicanju upotrebe znanja radi pružanja potpore rastu biogospodarstva. Inicijative i programe u području istraživanja i inovacija trebalo bi učiniti još privlačnijima i za poduzeća.

5.7. Obrazovanje, savjetodavne usluge te prijenos znanja i osposobljavanja od ključne su važnosti žele li se radnicima i poduzetnicima osigurati posjedovanje potrebnih informacija i vještina, čime bi se mogla poboljšati održivost trenutnog poslovanja i iskoristiti nove prilike u području biogospodarstva.

5.8. Istodobno, građani moraju biti dobro informirani o biogospodarstvu i postati svjesniji svoje odgovornosti kako bi mogli biti aktivni potrošači i donositi odluke o održivoj potrošnji, pri čemu valja voditi računa o različitim razinama spremnosti ljudi svih dobnih skupina da prilagode i promijene svoje ponašanje. U tu bi svrhu trebalo organizirati informativne kampanje kojima bi se jačalo povjerenje potrošača u biogospodarstvo i proizvode biološkog podrijetla.

⁽⁸⁾ <https://www.bbi-europe.eu>

⁽⁹⁾ <https://biobs.jrc.ec.europa.eu>

5.9. Pristup sirovinama jedan je od temeljnih preduvjeta biogospodarstva. Stoga je za poticanje dostupnosti i mobilizacije biomase potrebno odgovarajuće poslovno okruženje za poljoprivredu i šumarstvo. Održivim gospodarenjem šumskim, kopnenim i morskim resursima, u skladu s 14. i 15. ciljem održivog razvoja, daje se ključan doprinos sigurnosti opskrbe sirovinama. U tom je kontekstu potrebno poštovati i promicati postojeći zakonodavni i nezakonodavni okvir za održive i obnovljive sirovine u EU-u. Sve veća primjena nusproizvoda i ostataka kao sirovine za nove načine upotrebe također pridonosi tomu da se zajamči dostupnost biomase. U slučaju struktura malih razmjera, zadruga ili organizacije proizvođača mogu imati važnu ulogu.

5.10. Odgovarajuća fizička infrastruktura još je jedan preduvjet za biogospodarstvo, zbog čega su potrebna odgovarajuća financijska sredstva za energetska, prometna i digitalna infrastruktura. Učinkoviti prometni sustavi ključni su za omogućavanje pristupa sirovinama i distribuciju proizvoda na tržišta.

5.11. Kad je riječ o globalnim tržištima, biogospodarstvo je usko povezano sa 17. ciljem, koji je usmjeren na jačanje globalnog partnerstva za održivi razvoj. U tom se cilju poziva na promicanje univerzalnog, reguliranog, otvorenog i nediskriminirajućeg te pravednog multilateralnog trgovinskog sustava u okviru Svjetske trgovinske organizacije. To je važno za trgovinu poljoprivrednim i industrijskim biogospodarskim proizvodima. Ujedno treba ojačati suradnju duž regionalnih lanaca vrijednosti radi poticanja regionalnog razvoja.

5.12. Kako bi na neutralan način potaknuo razvoj biogospodarstva, EU bi trebao uložiti napore u uspostavu globalnog sustava određivanja cijena emisija ugljika, oko kojeg bi se usuglasili svi sudionici na tržištu te kojim bi se stvorili jednaki uvjeti.

5.13. Sudjelovanje civilnog društva u strukturama inicijativa u području biogospodarstva i postupcima donošenja odluka od presudne je važnosti za jačanje suradnje različitih društvenih aktera i podizanje razine javne osviještenosti o održivom biogospodarstvu.

5.14. Iako je prelazak na kružno gospodarstvo s niskim razinama emisija ugljika golem izazov koji podrazumijeva temeljite strukturne promjene u pogledu radnih mjesta u tom području, važno je zajamčiti da se prelazak na gospodarstvo s niskim emisijama ugljika provede na pravedan način.

5.15. Uspješno održivo biogospodarstvo može se ostvariti samo usvajanjem međusektorskog pristupa. Stoga je potrebna dosljednost i usklađenost među različitim politikama i ciljevima EU-a, posebice kad je riječ o klimi, okolišu, hrani, poljoprivredi, šumarstvu, industriji, energiji, kružnom gospodarstvu, istraživanju i inovacijama. U tu bi svrhu predsjednik Komisije trebao osnovati i podržati višedioničku skupinu na visokoj razini za održivo gospodarstvo.

5.16. Napredak u postizanju ciljeva održivog razvoja mjeri se i prati s pomoću 232 pokazatelja. U te se pokazatelje ubrajaju pokazatelji koji se odnose na klimu i energiju, no ne postoje posebni pokazatelji za biogospodarstvo. Komisija bi stoga trebala odrediti najrelevantnije pokazatelje kako bi dobila realističan i informativan uvid u razvoj biogospodarstva u EU-u.

Bruxelles, 19. rujna 2018.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Luca JAHIER
